

POHOD

IZHAJA VSAKO SOBOTO

Letna naročnina 40 Din. — Uredništvo in uprava v Ljubljani, Gledališka ulica 8, telefon št. 2109
Račun poštne hranilnice št. 16.160. — Rokopisov ne vračamo. — Inseratov ne sprejemamo!

Štev. 13.

V Ljubljani, dne 3. decembra 1932.

Leto I.

Kulturni fanatizem

Malop nas je Slovencev; zdravi mo v jedru in bistra je naša glava, smo pa kot mali, neboljen otrok, ki ni zdrav, dokler ni prebolel vseh mogočih otroških bolezni in dokler se ni prekopičnil parkrat v jarke, preko katerih je hotel v svoji objestnosti, pa so bili preširoki za njegove slabe moči. In kar vidimo, vse hočemo imeti ali posnemati. Tudi mi hočemo biti veliki, kot so drugi, tudi mi si domišljamo kot kaki prvošolci, da je ves svet naš.

Naša kultura! Vsa čast vsem onim velikim in malim, ki so jo gradili in jo grade še danes. Trdo in nehvaležno je bilo njih delo: vsi naši duševni velikanj so živeli v bedi, sodobniki jih niso razumeli. Nasprotno v napotje in zasmeh so bili dolini šentflorjanski, ki si je z zgražanjem pravila o njih nezmeren, in joj, celo nemoralnem življenju! Pa so šle knjige na grmado, javna glasila tedaj že tudi kulturnih Slovencev so bruhala ogenj in žveplo na te nesrečne pogublence! Javna glasila! Da, da, prav ista glasila, ki so uničevala žive umetnike, so jih proslavljala po njih smrti v svojih črnoobrobjenih številkah.

Nič novega ni bilo pod solncem in vse se ponavlja — zlasti pri nas. Vedno smo bili visoko kulturni, ponosni na svojo kulturo, v imenu in radi te svoje kulture smo preganjali dobra dela kot laži-umetnost in pornografijo, po smrti umetnika pa smo vse to blagoslavljali kot čisto umetnino in blagorovali sebe, da smo sposobni po svoji kulturi tekmovati z vsakim, še tako velikim narodom. To je vse prošlost, seveda. Danes nismo več tam, kjer smo bili. Od prevrata smo vendar samostojen slovenski narod in narod mora imeti svojo kulturo. Vsedli smo se na visok stolček in z njega kričimo o svoji visoki kulturi, če nam ne verujejo drugi, pa verujemo vsaj sami sebi. To je za enkrat dovolj. Kulturni fanatiki smo postali, kamor pogledamo, čujemo in čitamo le o slovenski kulturi, njeni veličini in nedosegljivosti. Razprave o kulturi slovenskega naroda čitamo ne-le v znanstvenih in leposlovnih, marveč tudi v političnih listih. Ne samo akademski, tudi srednješolski mladini beli ta kultura mladostne glave.

Posledica tega fanatizma je mnogo, žal prav malo dobrih. Prva posledica je domišljavost, ki se nas je lotila in nam jemlje sposobnost lastnega presojanja in ocenjevanja. Smo tako visoko kulturni, da gledamo s ponosom navzdol na vse druge, ne tako kulturne reveže, predvsem seveda na Srbe in tudi Hrvate. Zato se nam tudi ne zdi potrebno poglobiti se v one revne culice, v katerih nosijo ti revčki svojo kulturo. Poznamo nekatera imena od tam preko. Vsa čast jim, toda vse to imamo tudi mi in sicer mnogo boljše in lepše.

Iz te domišljavosti sledi naša osamljenost, ki je relativno gotovo večja kot je bila kdaj. Mesto da bi spoznavali in oplajali drug drugega, gledamo le na sever in zapad; presa-

jamo v naše divne, toda tako intimne loge in gaje cvetke iz velemešnih močvirij in sahar-skih puščav in smo ponosni na solzave, eme-rikave in degenerirane proizvode te presaje-valne kulture. Kje je ona pristno narodna, nam Slovencev svojstvena poteza, ki bi edina opravičevala slavošpeve naši kulturi. Koliko imamo iz dobe po prevratu umetniških del, ki bi imela na sebi in v sebi kaj več našega kot to, da jih je ustvaril naš človek in jih obelodanil pri nas. Ni logično hvalisati kot izraz naše kulture delo, ki bi bilo izšlo ravno tako lahko v Parizu ali Berlinu. Za nas stoji žalostno dejstvo, da pretežna večina zunanjih izrazov naše narodne kulture ni narodna, mar-več mednarodna, ki je lahko še tako visoka, pa za narodno kulturo nima skoraj nobenega pomena.

Pa ne samo v umetnosti, v vsem svojem zunanjem izživljanju smo kulturni fanatiki. Vedno in povsod poudarjamo svojo kultur-nost, se zgražamo nad nekulturnostjo, nade-vamo sebi in drugim prisilni jopič neke im-portirane, po tujih vzorcih posnete kulture in kvečimo vse ono res svojstveno, kar smo podedovali po svojih domačih, prav nič iz-umetničenih prednikih. Nosili so jerhovke in žulili čedre, pa so imeli mnogo več resnične, srčne kulture, kot jo imamo mi.

Ali znamo biti še veseli in navdušeni, kadar smo trezni? Ali znamo še dati zuna-njega izraza svojemu navdušenju? Ne, sram nas je! Saj nas zgrabi za srce in duše, saj bi radi kdaj izkričali svoje veselje, toda — kaj bo rekla naša kultura? In če ima naša mla-dina kdaj priliko, da da duška svojemu nav-dušenju ali ogorčenju — nam že ni prav, to se ne spodobi. Kot bič visi nad nami ta pro-kleta kultura, v javnosti ne smemo pokazati, kaj imamo radi in kaj zaničujemo; biti mo-ramo kulturni, pa četudi vzame vse skupaj vrag. In tako se vlačimo kot megla po ljub-ljanskem barju, brez življenja in zanosa zati-ramo v sebi vse ono, kar bi si moralo najti prostega in javnega izraza in zainteresirati še druge. Pomenimo se lepo v gostilnah in ka-varnah, tam se rešujejo naši problemi v za-kajenem ozračju. Čim poznejša je ura in čim težja je glava, tem težji problemi se porajajo in rešujejo — potem pa se zibljejo domov barke. Lahko jih vidimo in se jim pomiloval-no smehljamo, toda kaj več ne smemo stori-ti. Ne bilo bi kulturno, če bi fotografirali za javnost kakega pijanega velmoža ali du-ševnega velikana, ki gleda tako pomilovalno na misera plebs s svojega visokega piedestala.

Kultura! Proč s tako kulturo, ki nam je povzročila že toliko strašnih nesreč — o tem bo govora v prihodnji številki — pokažimo se tudi na zunaj take kot smo, strgajmo si enkrat z obrazov krinke, ki nam zakrivajo naša pristna jugoslovanska lica in nas na-pravljajo za mednarodne šeme. Ker tega ne storimo, ker nimamo svojstvenega prav nič

Odlikovanje naše kulture

Predsednik francoske republike je odlikoval Otona Župančiča za njegove zasluge v področju slov.-francoskih odnosov z redom ofi-cirja častne legije.

Iz naših kulturnih oblakov so zadnje čase po-gostoma sevali bliski, pa tudi strela je udarjala. Prešeren je nekoč uganil, da le na visoke vrhove strele letijo, ali kali. Ta pojav sedaj opažamo okoli magnetne osebnosti našega Otona Župančiča.

Toda on, »solcu brate«, se dviga nad hudo-urne tme. Pesnika, budnika in preroka ne ovira plevel drobnih strasti, ki raste po ledinah. Pesnik upira oko v sijanje Ideje, v zarjo lepših, večjih dni.

Kulturna borba pa ima kot vsaka stvar svoje meje. Est modus in rebus! Kajti sicer se prelevi v nekaj, kar se kulturi roga. Najvišja kultura pa je kultura sreča; ta ni navezana na kakšno omejeno obeležje, marveč obsega svet okrog in krog. In zdi se, da nam je te zmanjkalo.

Predsednik francoske republike je odlikoval Otona Župančiča z redom oficirja častne legije. Pesnikov glas je segel preko naših meja in naša kultura je dobila s pesnikovim odličjem svoje pri-znanje.

drugega kot svojo govorico, zato tak boj za ta zadnji ostanek naše svojčas narodne, da nes žal pomednarodne kulture. Sami nismo vedeli, kdaj smo zavrgli svoje narodno čuvstvovanje in mišljenje. Posnemali smo Neme-ce, Francoze, Italijane itd. in ko smo prišli v Jugoslavijo, smo bili že prevlečeni z ne-srečno mednarodno fizionomijo. Da ni bilo svetovne vojne s prevratom in uedinjenjem z našimi brati, ali mislite, da bi se borili da-nes še na teh pozicijah za svoj jezik? Ali mislite, da bi se borili za tezo slovenskega na-roda in branili slovenski jezik pred resničnimi nevarnostmi tudi oni, ki so govorili o pla-ninskih Hrvatih, pa so bili z dušo in telesom

udinjani apostolskim Habsburžanom? Izraz takratnega kulturnega fanatizma teh ljudi so bile Orožne krvave manšete in preganjanje vsega nacionalnega življa v juliju 1914. Isti kulturni fanatizem se izživlja sedaj v slovenoborstvu in jugoslovanožrstvu. Tudi to je dokaz naše kulture. Žal, da ne moremo biti ponosni na tako kulturo. Če bomo še dolgo tako kulturni, potem žalostna nam majka.

Po Ljubljani in drugje se nemškutari, italijančari, temu se mora napraviti konec. Tako je pisal neki list in pozival javnost k odporu proti takemu sramotanju naše prestolice. Ko pa je padlo par klobuč radi nemškutarjenja, se je isti list zgražal nad tem in ugotovil, da škoduje tako prostaštvo ugledu bele Ljubljane. Tujec je preganjal in psoval naše bedne delavce, živel sijajno za naš denar, pa kljub temu sramotil naš jezik — ko jih je dobil par okoli ušes, je bil ves uradni aparat na nogah in vsa naša kulturna javnost se je zgražala nad posurovelostjo, ki nam jemlje ugled pred tujino. Linčali bi bili storilce, če bi jih bili našli. Ko pa je dotični tujec odšel iz naše države in se preselil v tujino, kjer v miru uživa žulje naših delavskih rok, takrat se ni naša kulturna javnost zavedla, da je bil ta uspeh dosežen le radi nekulture nekaterih »pokvarjenih« Slovencev. Italijanski izzivalec je dobil par brc — škandal, tako ne gre, mi smo vendar kulturni! Naša javnost se ni zgražala nad tujcem, ki je v Ljubljani sami žalil naš narod, zgražala se je nad onimi, ki so branili slovensko čast.

S slovensko kulturo je združljivo, če se najemajo nahujskani reveži, da nosijo jodlarske klobuke in zelene kravate ter razbijajo javne shode. Z našo kulturo je združljivo tudi hujskanje zapeljane mladine k nepremišljenim vzklikom in zavajanje te mladine v konflikte z obstoječimi zakoni ter prirejanje neokusnih demonstracij na univerzi in v gledališču. Ni pa združljivo z našo kulturo, če jih dobi kričar po glavi ali če mora celo v zapor. Za presojo kulture pri nas je važno le vprašanje, koga zadene. Če nastopam nekulturno proti nasprotniku, smatrajo to za kulturno vsi moji prijatelji, vsi nasprotniki pa za nekulturno. Iz tega vidika obravnavajo naši ljudje vse take pojave: kar stori somišljenik, je prav, kar stori nasprotnik, se mora grajati, pa če je bilo storjeno iz še tako idealnih nagibov. V vsem smo torej osebni in baš dogodki zadnjih dni kažejo ves oni kulturni fanatizem ljudi, ki nastopajo baje v obrambo kulture, pa se poslužujejo v to svrhu najbolj nekulturnih in ogabnih sredstev, pri tem pa izrabljajo v prvi vrsti mladino in jo zavajajo v posurovelost in kričastvo.

Ves ta kulturni fanatizem pa vodi nevidna roka, ki trdno drži vajeti že desetletja in se izraža enkrat v sežiganju umetnin, drugič v izdajanju brošur, pa zna zaslužiti tudi ljudi, ki bi ogorčeno odklonili vsak stik z njo, če bi se zavedali, da so samo lutke na nitkah, ki jih vlečejo prsti te roke.

Vzroki naše brezposelnosti

Vprašanje brezposelnosti se rešuje s samimi debatami, zborovanji, spomenicami, toda dejanskih uspehov ni in jih ne more biti, dokler se problem sam ne prične reševati pri korenini. Gospodje, ki so se lotili reševanja tega vprašanja, morda ne vedo, ali nočejo vedeti, kje tiči zlo, zato vam priskočimo na pomoč s primeri in podatki.

Brezposelnost lito-kemigrafskega delavstva je dosegla danes že nad eno četrtino vseh strokovno naobrazanih grafikov. To število pa stalno narašča z novim naraščanjem, ki bo brezposelnost pri sedanjem gospodarskem položaju še silno povečalo. Številni brezposelni morajo danes čakati po več let, da zopet dobe nameščenje. Ako bi jih v tem času ne podpirala organizacija, bi morali popolnoma propasti. Pa tudi za organizacijo postajajo bremena previsoka in izdatki daleč prekašajo dohodke kljub visokim prispevkom članstva. Ko bo izčrpana zadnja rezerva, bodo brezposelni prepušteni nemili usodi.

Pri tem pa imamo po vseh litografskih podjetjih nameščenje inozemcev. Ti inozemci so:

1. Adam Rupret, avstrijski državljani, zaposlen v litografiji tiskarne J. Blasnikova nasl.
2. Krestan Henrik, avstrijski državljani, zaposlen v litografiji Jugoslovanske tiskarne;
3. Razima Johann, avstrijski državljani, zaposlen v kemigrafiji Jugoslovanske tiskarne;
4. Mudlak Richard, nemški državljani, zaposlen v litografiji »Saturnus« v Mostah pri Ljubljani;
5. Ambrosch J., avstrijski državljani, zaposlen v Jugoslovanski tiskarni, merkantilni litograf;
6. Hanak J., avstrijski državljani, zaposlen v litografiji J. Cemažar in drug, pretiskar;
7. Jahoda J., češki Nemec, zaposlen v litografiji J. Cemažar in drug v Ljubljani, kromolitograf;
8. Rathner J., avstrijski državljani, zaposlen v Jugoslovanski tiskarni, offsetni strojnik;
9. Lejk F., češki Nemec, zaposlen v tovarni M. Lajovic v Šiški, trgovski pomočnik, a zaposlen kot strojnik;
10. Almer H., avstrijski državljani, zaposlen v Mariborski tiskarni, pretiskar.

Poleg teh ima kot tiskarje zaposlene inozemce tudi Jugoslovanska v Kranju. Imena prihodnjič.

Inozemci so prišli v državo tedaj, ko se je litografija šele razvijala in ni bilo domačih delavcev. Tedaj je bil njihov prihod upravičen in razumljiv ter potreben. Medtem se je izučilo vse polno do-

mačih delavcev, kajti litografije so imele in imajo na račun inozemcev dvakratno število vajencev, ker so hotele inozemce kmalu zamenjati z domačimi delavci.

Toda ko se je izučilo dovolj domačega delavstva, je moralo to delavstvo z žalostjo opazovati, da podjetja odpuščajo domače delovne sile, a pridržujejo tujce. Tako je mnogo domačih litografskih delavcev brezposelnih, v podjetjih pa so nameščeni inozemci. Najžalostnejše pa je, da so prav vsa vodilna mesta v litografijah zasedena z inozemci. Nobeno podjetje se ni potrudilo in ni žrtvovalo stroškov, da si pridobi domače delavstvo na ta mesta.

Kako se je favoriziralo inozemca na škodo domačega delavstva, naj pove par primerov. Tovarna pločevinastih izdelkov M. Lajovic v Šiški pri Ljubljani tiska besedilo na tube. Za to delo uporablja inozemskega »strokovnjaka« bivšega trgovskega pomočnika F. Lejka. To podjetje izjavlja, da grafičnega delavstva za to delo ne more uporabiti, ker ni strokovno izobraženo. Dogaja se žal, da so zaman vse izjave merodajnih korporacij, da imenovani inozemski »strokovnjak« ni potreben, in oblast mu kljub temu izdaja dovoljenja za zaposlitev. Številni brezposelni grafični delavci, ki bi mogli po par tedenski praksi bolj strokovnjsko opravljati ta posel, niso upoštevani, četudi so že leta brez kruha in eksistence. Slični primeri so tudi v Jugoslovanski v Kranju. Tu so zaposleni inozemski »strokovnjaki« za tisk na tkanine, a grafičnega delavstva, ki bi moglo to delo res s pridom opravljati, noče podjetje sprejeti, češ, da za tako enostavno delo grafičarji niso potrebni.

Sličnih primerov je še mnogo. Ko je organizacija grafičnega delavstva z drugimi delavskimi institucijami vred skušala doseči, da se inozemce odstrani, ker so nepotrebni, in zaposli brezposelno domače delavstvo, so bila vsa prizadevanja zaman. Kljub temu oblasti izdajajo dovoljenja in če tega ne store lokalne oblasti, stori pa ministrstvo, kakor se je to zgodilo v naravnost kričečem primeru v Blasnikovi tiskarni v Ljubljani, kjer se je dovolilo po ministrstvu zaposliti inozemca R. Adama, kljub temu, da je prišel v državo in v podjetje na popolnoma nepravilen način.

ln sedaj, ko posamezni inozemci uvidevajo, da kljub vsemu favoriziranju morda le ne bodo mogli ostati v državi, ko je toliko domačega delavstva

brezposelnega, se trudijo, da si hitro pridobe državljanstvo in si tako zasigurajo službo. Za državljanstvo jim je le zaradi zaslužka, ne pa zaradi države, katero vsi ti inozemci po vrsti sovražijo in naš narod zaničujejo.

Vse pa izgleda, da jim bo prošnja ugodno rešena. Naše brezposelno grafično delavstvo pa s strahom gleda, kako mu bo odvzeta edina možnost priti do eksistence.

Apeliramo, na merodajne faktorje, da napravijo že enkrat temu konec. — jf.

Hrastnik

Hrastnik žaluje!

29. XI. se je pri rudniku, na obratu Ojstro, pripetila katastrofalna nesreča, kakršne pri nas ne pomni zgodovina rudnika.

6 rudarjev je izgubilo po zadušenju svoje življenje, 3 pa so hudo poškodovani.

Katastrofo je povzročil odvozni motor, v katerem se je po naključju vžgal bencin. Nastopil je precej močan jamski požar in dim je zadušil uboge delavce.

Jama jih je požrla, ko so služili svoj picli, grenki kruh. Slava njihovemu spominu!

Ker živi ves kraj pod vtisom te strahovite katastrofe, je odpovedalo Sokolsko društvo svojo običajno akademijo v proslavo Uedinjenja in jo od 4. XII. preložilo na 18. XII. S tem bo proslavljen tudi rojstni dan Nj. Vel. Kralja.

V znak splošnega žalovanja je bila odpovedana tudi šolska proslava in sta se obe šoli udeležili pogreba žrtev, ki je bil impozanten.

Žalostna bo letos »Barbara«, praznik rudarski.

Film Z. K. D. Nacionalno javnost opozarjamo na film, ki ga predvaja sedaj Z. K. D. v Elitnem kinu Matici v Ljubljani. Film je naš, jugoslovanski. — Kdor se bori proti tujim filmom, ta mora podpirati domače, nacionalne! —

Strelske družine

—st Iz strelske družine Konjice. Kr. banska uprava je naši družini odobrila predložena pravila in tako se je vršila pretekli petek 4. novembra t. l. prva seja uprave družine, katere sta se udeležila poleg vseh odbornikov tudi gg. major Poje in lekarnar Mondini kot delegata strelskega okrožja Maribor ozir. strelske družine Slov. Bistrica. Izvršila se je dopolnitev družinske uprave in sta bila soglasno izvoljena za inštruktorja gg. Nemec Ivan in Ajdnik Franc. V kratkem se bo pričelo s teoretičnim poukom v streljanju in nato s sobnim streljanjem v telovadnici tukajšnje deške šole. Preko zime se bo uredilo vprašanje zgraditve strelišča. Blagajnik bo te dni pobiral članarino, da pride družina do denarnih sredstev. V finacijsko pomoč zgraditve strelišča bo družina priredila v Narodnem domu v Konjicah pustno maškerado, katere se udeležijo tudi gg. oficirji garnizije Maribor in Slov. Bistrica.

Gospod major Poje je v daljšem nagovoru obrazil naloge strelskih družin, dal koristne nasvete in navodila za delovanje in posebej še za zgraditev primerne strelišča.

—st Mirna. Strelska družina je imela po dolgem času zopet streljanje. Prejela je 2 novi puški. V kratkem prične s sobnim streljanjem. Do spomladi bo družina zgradila na dosedanem strelišču popolnoma novo, vsem predpisom odgovarjajočo.

Z obhodom

Iz ribarske mreže na Ljubljani pod trimostjem

—lj Ne oskrunajte naših himen! Ne da bi se hotel dotakniti vprašanja moralne in umetniške ocene »Veselega vinograda«, ugotavljam samo dejstvo, da je nekaj mladine, po večini študentov in par gospodičen demonstriralo proti uprizoritvi omenjene igre. — V Jugoslaviji imamo mnogo — morda celo preveč — svobode, zato je ta mladina dala duška v svojem prekipeljavem zdravju z raznimi vzkliki. Neumestno se mi zdi, da se za vsako malenkost prepeva vseslovansko in druge himne. Kaj se hoče lokalno zadevico »Veselega vinograda« razbliniti do politične in načelne važnosti? Ne zlorablajmo naših himen! Te naj nam bodo tako svete, res samo za izjemne slavnostne prilike.

—lj Nemškutarjenje v »Unionu«. Prošlo nedeljo se je večja družba dam in gospodov dovolila nedostojno in preglasno švabčariti v kavarni »Union«. Slično se večkrat, premnogokrat dogaja. Ne samo, da je ta brezobzirna družba motila s svojo burno konverzациjo in hahljanjem druge goste, posebno je ranila občutljivost nacionalistov. Čemu se prav za prav nemčuri? Ali se zdi hlapčevskim dušam ta jezik »finejši«, ali se neumestno ponasajo s svojim znanjem? Kakorkoli, v prvem ali drugem slučaju, naj znajo, da se v javnosti vedejo nekorektno!

—lj Tvrdba Zorn iz Šiške, ki se bavi z izdelovanjem usnjarskih predmetov, ima potnika, ki pošilja blago te tvrdbke po ljubljanskih trgovinah v nemškem jeziku. Vprašamo tvrdbko, ali nima slovenskih potnikov ali pa misli, da bo s tujim jezikom več prodala. Dotičnega potnika pa ven — čez prag.

—lj Vsi vedo, da znana veletrgovina na Mestnem trgu slovenstvu ni naklonjena ter mirno uživa jugoslovanski kruh. Kot lojalni ljudje pač stare ljubljanske firme nečemo bojkotirati. Celo po hvaliti jo moramo, ker je sedaj v Miklavževih dnevih morda v Ljubljani najlepše aranžirala svoje izložbe. Neokusno pa je od firme, da je izložila med ostalimi igračami tudi take, ki niso nemiški napis. Tako čitamo na »kolodvoru« — Zeitungen, Bahnhofreiser, Buffet, na vlakih — International Express itd. Tudi so izložene različne šatulje z napisi — Strickflott, Wollige Bilder, Metallbaukasten, Bergrennen, Die Feuerwehr, Holter di Polter itd. Taki napisi zbodejo v oči in žalijo naš slovenski čut. Saj vemo, da takih dragih igrač ne produciramo sami doma, toda tudi tujih ne maramo. Čemu bi uvažali tako nepotrebno navlako, ki stane mnogo denarja in ki poleg tega že v zgodnji mladosti potujčuje naše male. Prosimo, da firma dotične igračice odstrani.

—lj Kot nalašč je ljubljanski Radio v nedeljo zopet oddajal pri opoldanskem programu plošče z italijanskim besedilom. Menda je bil to odgovor na našo zadnjo notico »Italijanske melodije« Prav! Za enkrat vzamemo to na znanje. Saj se bomo še srečali.

—lj Sokoli? Zadnje nedeljo sem slučajno zašel v gostilno pri »Zvezdi« v Šiški. Pri sosednji mizi je bil krog mladeničev, nekateri s sokolskimi znaki. Prepevali so različne pesmi, končno pa še ono »In der Hajmat«. Priporočamo sokolskim društvom, da takim članom odvzamejo znake.

—lj Ja, treu ist die Soldatenliebe! Tak napis se blesti na lepaku zvočnega kina Kodeljevo, ki razglaša premiero najnovejše in najzabavnejše vaje veseligrice: »Huzarji prihajajo«. Mi si teh nemških huzarjev prav nič ne želimo, ne v resnici, še manj pa na platnu. In če že mora film biti nemški, naj bo vsaj reklama samo slovenska.

Zagreb

Brat Urednik »Sokolske prosvete«, naj si še enkrat ogleda 413. stran 9. številke tega lista. Tam bo našel pod A) in D) »Sucher«, našel bo »tablico za blendo« zvedel bo, kje je »Auslöser«, da obstaja »Zeitdehnenaufnahmen« in bo zvedel, koliko stane taka stvar ab fabrika Berlin. In če bo tudi potem še zapisal, da kot Sokol odgovarja za tako prosveto, na si skrti sokolski kraj in ga da za delj časa v omaro!

Mačke resolucije. Te dni se je pojavila v tujem, zlasti v italijanskem časopisu posebna resolucija politične opozicije Jugoslavije. Ta resolucija je bila skovana v Zagrebu, kjer uživa politični kadaver dr. Mačka pokoj svojega breznačelnega političnega uveljavljenja. Dr. Maček je bil prav delaven letos o Veliki noči, ko je opozicija preizkušala, svoje onemogle ude. Takrat je prišlo do komunistične zarote v mariborski garniziji, do šenčurja in zelenih kravat, dočim se znameniti hrvatski »seljak« 1. maja ni upal pokazati svojih 20.000 napovedanih rebelantov. Zagreb je ostal takrat miren; in da mu morda ne bi podravski defetisti sponašali brezdelja, je isti Maček spisal letake, kjer je prisposodil sedanje stanje hrvatskega vprašanja velikemu petku. V teh lepakih on že čuje pokanje grobne skale in »Vstajenje« ni daleč. In zopet je zavladal v Zagrebu mir in kake posebne borbenosti Mačkovci niso kazali.

Šele resolucija, ki je bila potrebna, da pokaže tujim tik pred 1. decembrom, kako neenoten je pri nas duh uedinjenja, šele ta je imela dokazati, da hrvatska opozicija še živi. Besedilo resolucije pa je tako, da ga zagrebska javnost odklanja. Maček bi v tej resoluciji rad, da razdremo Jugoslavijo in da Narodno veče ponovno sklepa, kam s Hrvati? Mi bi takole rekli: Hrvatje spadajo v Jugoslavijo, intrigantje pa v luknjo, pa bo mir! Ko bo to napravljeno, bodo tudi podravski »zeleni« prišli do pameti!

Maribor

POZABLJENI NACIONALIZEM

Vsak narodno čutek človek mora z vsem srcem odobravati Vaš odločen nastop proti kulturni navlaki, ki se nam zadnje čase nudi z različnimi 100% nemškimi filmi in ki nam jo vsiljujejo celo neke baje narodne organizacije in podjetja, ki so v rokah narodnih ljudi. Prav posebno je pa Vaš nastop umesten proti predvajanju — Prodane neveste v nemškem filmu, ki je vsebinsko in glasbeno pravi kulturni pamflet in karikatura te slovanske umetnine.

Nekateri ljudje pa, dasiravno hočejo veljati za nacionaliste, so zmožni servirati iz golega pohlepa po denarju našim ljudem vse mogoče, samo da se dobro zasluži. Seveda je pa tudi obsojati našo širšo publiko, ki taka podjetja s svojim posejanjem podpira.

Te dni se je kljub vsemu predvajal imenovani film v Grajskem kinu v Mariboru in to celo ob rapalski obletnici. Pa niti tega ni bilo dovolj. Pred predvajanjem tega filma se je zgodilo nekaj, kar mora zrevoltirati še takega mlačneža, če količ kaj narodno čuti in če se vsaj malo spomni te žalostne obletnice. Med programom Foxovega zvočnega tednika je bila izvajana tudi neka fašistična parada. Pri tem se je videlo, kako se je šopiril največji krvnik našega naroda v družbi z drugimi fašističnimi oblastniki, slišali so se razni fašistični vzkliki, zlasti: »Evviva il Duce!«, pri sledeči paradi je pa prav krepko odmevala Giovinezza.

Človek kar ne more razumeti, da smo v Jugoslaviji in da morajo naši ljudje in sicer prav točno na rapalsko obletnico v javnem prostoru gledati fašistične parade in poslušati vzklike in melodije, v imenu katerih so se izvršile in se še vrše najhujša grozodejstva nad našim narodom.

Še manj ni mogoče razumeti indiferentnosti našega občinstva, ki na tako nezasišano provokacijo ali vsaj, milo rečeno, skrajno in nedopustljivo netaktnost podjetnikov, ni na primeren način reagiralo. Pač so se pri nekaterih predstavah oglašili posamezni zvižgi in protesti, vendar so vsi umolknil ne radi indiferentnosti ostalega občinstva, pač pa radi tega, ker je ostalo občinstvo celo nastopilo proti takim protestom. Človek mora pri takem stanju stvari sploh podvomiti, ali je pri 95% naših ljudi sploh še kaj narodnega ponosa in dostojanstva. Kakšno mnenje naj imajo o nas Nemci, ki v velikem številu posečajo v Mariboru kino-predstave, če bodo tako malodušno požirali take pravokacije.

Končno je treba spregovoriti še besedo ne samo o filmih, temveč tudi o takozvanih zvočnih žurnalih. Iz programov teh zvočnih žurnalov se razvidi, da nekatera filmska podjetja snemajo razne zanimive in tudi nezanimive dogodke vsega sveta. Vidijo se pri nas na ta način dogodki iz vseh delov sveta in držav. Tudi že iz vseh držav, ki obkrožajo našo državo so bili na programu zvočni žurnali. Le iz Jugoslavije ni nikdar videti

kakega zvočnega poročila, kot bi naše država bila tako revna na dogodkih in zanimivostih. Izgleda, kot bi filmska podjetja v tem oziru nalašč bojkotirala našo državo. Treba bi bilo kaj ukreniti, da namreč tudi v tem oziru filmska podjetja posvetijo več pažnje, ali pa taka podjetja bojkotirati.

Tik pred predvajanjem omenjene fašistične parade se je predvajal domač film o bivanju kraljevske rodbine v Novem, o manifestacijah, ki so se ob tej priliki vršile. Nikar pa naj ne mislimo, da je podjetje ta film vložilo, da bi pokazalo svojo zavednost. Saj vemo, da naša podjetja take filme predvajajo, ker jih morajo.

Značilno za ta primer je tudi, da je isti tedenški žurnal bil pred par meseci v Ljubljani v kino Matica na sporedu. Toda priznati je treba, da se ljubljanska gospoda vseeno ni upala predvajati fašistične parade, ki je v dotičnem programu v Ljubljani ni bilo. Pa ne, da bi kdo mislil, da so ljubljanski gospodje film izpustili iz gole zavednosti.

Celje

NEZNANJE ALI KAJ?

Pošiljam Vam izrezek iz inseratnega dela celjske »Deutsche Zeitung«, Organ für die deutsche Minderheit im Draubanat« št. 92 z dne 20. XI. 1932. Predhodnica tega nemškonalnega lista je bila proslula »Deutsche Wacht«, ki je strupeno napadala vse kar je bilo slovensko in slovansko. Posebno je še v spominu gonja celjskega lističa in celjskih nemčurjev ob začetku svetovne vojne leta 1914 proti Srbom, ki so jih nazivali z najhujšimi psovki, proti Slovencem pa prerejali prave pogrome. In pri celjskih nemčurjih se glede njihove mentalitete pač ni nič spremenilo, samo da se kažejo danes ovce v volčjem kožuhu.

»Die Offiziere der Garnison Celje veranstalten am 19. November um 1/2 9 Uhr abends in den Räumen des Narodni dom einen Gesellschafts Abend. Geladen sind alle jene, welche bisher geladen wurden. Die Musik besorgt die Militärkapelle aus Maribor. Tollette nach Belieben. Separate Einladungen erfolgen nicht.«

Stara cerkev pri Kočevju

Volksschuhle. Na tukajšnji osnovni šoli še vedno stoji napis »Volksschuhle«, ki daje temu državnemu poslopju tako obličje, kakor da se nahajamo v Nemčiji in ne v svobodni Jugoslaviji. Zahtevamo, da po 14 letnem obstoju Jugoslavije taki napisi izginejo.

Oberlehrer. Ta gospod oberlehrer si je dal nalogo kultivirati Staro cerkev s tem, da prireja nemške šolske igre s slovenskimi otroki in da drži nemške govore padlim junakom pred slovenskimi šolskimi otroki. Radovedni smo, koliko so otroci razumeli. Merodajne pristojne oblasti prosimo, da take oberlehrerje pošlje preko meje, ako hoče, da se naša mladina vzgaja v slovanskem duhu.

Obelehrerjeva soproga pristna Slovenka se javno baha in kaže na prireditvah nemških iger. Tukajšnje Sokole pa krsti z osli, biki in norci — v resnici zavedna Slovenka. Zahtevamo od oblastev, ki jim je bila ta žalitev Sokolov naznanjena že pred dvema meseci, da po zakonu kaznujejo to pristno Slovenko. — Nacionalist.

Beltinci

KJE JE RESNICA?

Kleklove »Novine« št. 45 z dne 13. t. m. pišejo: »Beltinskome apotekari je vzeto lekarniško dovoljenje. Tak se čuje, ka so neki ljudje glasili gor, ka je proti državi. Ki g. apotekara poznajo, trdijo, ka so to grde, nesramne laži.«

Z ozirom na to in v izpolnilo našega dopisa v 6. številki »Pohoda« ugotavljamo, da so g. lekar narja »gor javile« njegove lastne vinjete. Menimo, da je vsako »zvonenje po toči« nesmiselno. Pa ne, da bi kdo mislil, da se hočemo prati. Že to naj rajši opravi na lastnem telesu g. dopisnik gori omenjenega članka v »Novinah«. Naš opomin je vendarle dosegel nekaj.

Glede očitanih »grdih nesramnih laži« moremo pribiti, da se taki očitki kar pavšalno delijo od strani gotovih gospodov, za vsako iznešeno resnico in za katere je vedno kriv eden in isti — namišljeni dopisnik.

Ko bo prekipelo, homo obračunali s polnimi imeni.

Poljčane

APEL POLJČANSKIM NACIONALISTOM!

Stirinajst let je poteklo, odkar smo postali svobodni. Človek bi mislil, da se je v tem času kolikor toliko ukoreninila narodna zavest, pa se ni. Nemškutarski obroč se vedno bolj stiska in nas hoče ukleniti. Ne bo nas, ker so še, hvala Bogu, takšni, ki ga bodo raztrgali.

Če greš zvečer na izprehod, vedno slišiš nemške popevke. V gostilnah, pa tudi v drugih lokalih ti udarja na uho švabčarenje. Ne bomo več trpeli tega. Ker smo Jugoslovani, sinovi slovanskih mater, nas to boli.

Prebudite se, mlačeži; zavedajte se kdo in kaj ste! Naj vam vzplamti v srcu svetli plamen jugoslovanstva, katerega iskra gotovo še tli. Ne klanjajte se nemčurjem, ne pozdravljajte »guten Tag«, na ljubo onim, katerih naš dobrobit ne zanima in katerim reže kruh naša država. Odkrito si pogledite v dno duše in sram vas bo. Zavedli se boste, da vas potrebujemo. Začutili boste, da ste tudi vi poklicani na boj za jugoslovanstvo.

Zavedni Slovenci so postali že tako mlačni, da »onim drugim« na ljubo švabčarijo. Če srečaš Slovence, ki te pozdravi nemški, obrni se v stran, da ne boš videl brata, kako taji in zaničuje svojo prvo in najsvetejšo relikvijo — materin jezik. Naj ti bo kakor farizej. Preziraj ga, kot se prezira tat državljanske sreče. Za časa strankarstva si zaničeval svojega političnega nasprotnika. Tem bolj preziraj in zaničuj sedaj tiste podleže, ki ti jemljejo v tem težkem času edino gonilno silo — ljubezen do domovine.

Če ne bo v kratkem nič boljše, se bodo javno zablestela vaša »svetla« imena — izdajalci.

Vi nacionalisti pa: Na plan! Strnite se in bomo prodrli, ker z nami je večina in domovina.

Guštanj

KDO JE ZA DELAVSTVO IN KDO PROTI NJEMU?

Pohod vžiga na vse strani. V »Delavski Politiki« toži nekdo iz Guštanj o revščini, ki je zajela tukajšnje delavce. Konec članka pa seveda izveni tako, kakor da je vsega krivo delavstvo samo in seveda tudi »Pohod«, ki je pa začel izhajati šele pred dobrim mesecem. Člankarju ni prav, da se snuje Narodno strokovna zveza v Guštanju, ter toži, kako malo delavcev je organiziranih v Savezu metalnih radnikov, ki ga v Guštanju vodi ultrasocialisti in »internacionalci«. Ali je »Narodno strokovna zveza«, ki se bo šele komaj ustanovila kriva, da je v omenjenem Savezu tako malo članov? Delavci že sami vedo, zakaj ne pristopajo, snovateli nove kovinarske zveze pa tudi ne razdirajo prav ničesar v delavskih vrstah, ker ni sploh ničesar za razdreti. Tisto malo število članov, (na prstih dveh rokah jih lahko prešteješ) se nam tako smili, da res nimamo namena, da bi ga razdrli. Mi, Pohodovci, mi zidamo, podirati pa nam skoro ni treba, kjer samo razpada... Tisti pa, ki so se veselili malega, slabega zaslužka delavcev, pa niso v vrstah novo se porajajočega Pohoda narodnih delavcev — marveč baš v vrstah tistih ekstremnih internacionalistov, od katerih jih je nekaj pobeglo čez mejo.

Internacionalizem nam res leži v želodecu, posebno nam v Guštanju, saj je ravno ta leta in leta protežiral tiste Nemce, na katere danes kaže več kot 90 od 100 Guštanjčanov kot krivice propadanja jeklarne. Nacionalizem je res umrl — na papirju, v srcih pa še živi. Ko bi mu naši dični internacionalni socialisti ne bili vpadali v hrbet pri njegovem nesebičnem delu, bi danes bilo v Guštanju malo drugače in ne bi bilo potrebno toliko stokanja v »Delavski politiki«.

Pa ideja, jugoslovanska nacionalna ideja, še živi: Pohod ima že sedaj, ko je komaj začel izhajati, več naročnikov, in to med tukajšnjimi delavci in kmeti, kakor pa »Delavska Politika«, pa četudi jo nekateri prejemaajo zastonj že leta in leta!

Delavci gredo v tisto organizacijo, kjer je bolj poceni. Razumljivo! Tam se namreč manj zapravlja — delavski, težko prisluzeni denar. »Rad i trud« pravi namreč, da se drugi vozijo na stroške delavskih prispevkov z avtomobili po inozemstvu. Zapravili so že težke milijone — na ime internacionalce.

Kdor svoj jezik in svoj rod zatajuje, je sposoben, da zataji tudi svoje — sodruge. Ko bi se le nudila prilika!

Zboljša naj se kolektivna pogodba? Prav. Komur so v mislih čisto delavski interesi, tega ne bo motila ne tretja, pa tudi ne deseta organizacija. Ponudil bo vsem roko in jih pozval na složno, skupno delo. Komur pa je za internacionalno, ali bolje rečeno, nemčurstvo in za osebno čast več — ta bo skupno delo odklanjal. Tako je in to hočemo danes pobotiti! Toliko, kakor naši »internacionalci«, v vseh zadnjih desetih letih si mi upamo za delavstvo vsak čas poseči, namreč: nič. Ko bomo pa zgradili kitajski zid, ki ga omenja D. P., pa bo v guštanjski jeklarni dela dovolj — kajti čez in skozi ta zid ne bo moglo več prihajati tisto iz Avstrije, ki danes jemlje delavcu prepotrebni, vsakdanji zaslužek. Delavci, res, združimo se, pa ne samo internacionalci, ampak prav vsi, pa pod zastavo majke Slave in bolje se bo nam godilo! Bodočnost je naša, slovanska, ne zastavljajmo ji poti! Zdravo!

Nacionalisti.

ŠE NEKAJ O JEKLARNI

Povrniti se hočemo, da zadevo razčistimo, še enkrat k razmeram v guštanjski jeklarni, posebno, kar se tiče mojstrov. Zelo moramo obžalovati, da je izmed 8 mojstrov, samo en član Sokola. Zadnjič smo napisali, da o tem raje ne govorimo, ker nas je sram. S temi besedami nikakor nismo hoteli poudariti, da je mišljeni mojster zakrivil kakršnokoli nečastno dejanje, pač pa nas je sram prepogostih pritožb po delavcih radi malo preostrega mojstrovega postopanja v službi. Če smo si Srbi, Hrvati in Slovenci bratje, smo si bratje tudi Slovenci sami med seboj. Bratstvo je tudi eden izmed najlepših in najvažnejših naukov Sokolstva.

Pripomniti moramo še, da se izvaja radi članov v Pohodu nekaj pritisk na pristaše jugoslovanske narodne misli, ki se zbirajo okrog tega lista in ki hočejo ustanoviti Narodno strokovno zvezo. Pritisk prihaja od strani, odkoder smo to najmanj pričakovali. Tudi simpatizerji bivšega voditelja guštanjskih komunistov imajo tu svoje prste vmes; tem se ne čudimo. Obračun že še pride.

Prevalje

POPAČENA RODBINSKA IMENA

Že 14 let živimo v svobodni domovini, pa še na žalost obstoja pri nas toliko vprašanj, ki bi se, če ne vsa, vsaj velik del lahko rešila že prvo leto po osvoboditvi.

Eno teh vprašanj so naši priimki.

Naša prejšnja pisana mati Avstrija je stremela za tem, da bi naši kraji čimprej izgubili na zunaj slovensko lice. Zato se je posluževala spreminjanja naših rodbinskih imen na vse mogoče načine. V južnem delu naše domovine ni bilo to pač enje priimkov tako občutno. Pri nas na severu se je seveda to z vsemi sredstvi pospeševalo. Pri tem početju so pokojni Avstriji šli precej na roko tudi nekateri domačini.

Ali ni to naravnost škandal, da obstojajo še danes po naših krajih: Michelitschi, Sablatniki, Sakotniki, Zagerji, Zangerji, Sagorci Pogoreltschniggi, Sabertschniggi, Kollerji, Sadneki, Puschniggi in na stotine in stotine drugih. Ali ni to sramota za nas? Ni čuda, če se naši sosede spodtikajo ob takih imenih, ki jim služijo v razne demonstrativne svrhe.

S takimi in sličnimi praznimi dejstvi dokazujejo naši sosede, da se jim je godila krivica pri določevanju državnih mej. Mi pa, ki smo faktično v celoti upravičeni pritoževati se zoper krivico, ki se nam je zgodila in zahtevati res revizijo mirovnih pogodb, pa smo popolnoma tihi, kakor da bi našim sosednjim državam vzeli vsaki po dva ali tri milijone njihovega prebivalstva.

Čas bi bil, da bi naša oblastva enkrat napravila red s takimi priimki. Ker se že samo ljudstvo, nekatero iz malomarnosti, drugo radi lepšega itd. noče pobrigati, da bi enkrat za vselej izginile take spakedranke iz naših hiš, upamo, da bodo naša oblastva res enkrat posegla vmes.

Mi nočemo kakor naši jugozahodni sosede, dotikati se tujih priimkov. Ne zahtevamo, da bi kak Schöber postal Šoberčič, Kaiser, Cesarič ali Cesar in slično, temveč mi zahtevamo, da se nam vrne to, kar nam je Avstrija protizakonito vzela. Mi zahtevamo, da se naša pristna rodbinska imena pišejo v slovenskem pravopisu, kajti dokler se bosta dva brata drug od drugega drugače pisala ne bomo odnehali. Ali ne zvenijo lepše: Zablatnik, Zagar, Cankar, Potočnik, Kolar itd., kakor po gornjem načinu pisani priimki?

Da se pa to čim prej uresniči, da se ne bomo nadalje smešili sami sebe pred tujci, bi priporočali, da take zadeve uravnavajo v prvi vrsti občinski in župni uradi ter ljudskošolska vodstva.

Ali ni bilo dovolj tlačanstva? Se li hočemo še naprej sami tlačiti, da se nam bo tujec v obraz smejal? Spreglejmo enkrat ter vrnimo si to kar nam je bilo oropano. Dolžnost je pa tudi naših narodnih poslancev, da bi načeli v parlamentu to vprašanje, da se temu postavi zakonska podlaga.

Mi hočemo svoje in se tujega ne bomo dotikali!

STARINSKA TABLICA

Na nekih sicer ne preveč vidnih vratih stoji napis: »Unbefugten ist der Eintritt verboten!« Nočemo govoriti dalje, temveč naprošamo lastnika dotičnih vrat, da spravi to tablico k večnemu počitku, kajti ni lepo, da narodno zavedna oseba še kaj takega drži med živim inventarjem.

PREMALO OSTRO

Vaš cenjeni list je zbudil v našem kraju in okolici veliko pozornost.

Narodnjaki so »Pohod« iskreno pozdravili, kajti potreben je bil tako, kakor dež po hudi suši. Tudi zaspane Prevaljčane je iz spanja zdrnil. Oglasil se je iz Prevalj dopisnik, ki ga boli in tare vse to, kar ne dela narodu in državi časti. Kljub temu, da je v Prevaljah še precej inteligence, toda le redko kdaj se kaj čita iz Prevalj. Vem pa, da bi včasih kdo rad kaj napisal, toda lenariti dobro stri.

Kaj naj pomeni tedaj ta molk? Človek, ki razmer ne pozna, bi rekel in sodil, tukaj mora biti vse v najlepši slogi in redu ali pa je vse razdrapano. To sodbo je iznesel pred par leti na občnem zboru nekega tukajšnjega društva delegat, ki je bil poslan semkaj. Očividno je hotel delegat s tem opozoriti člane na stvarno kritiko. Junaka, ki bi posegel vmes ni bilo, toda delegat, prebrisan dečko, mi je pri odhodu pripomnil: »Ne odlašam lepega vtisa iz Prevalj.« Zeleč mu srečno pot sva se poslovila in razšla.

Kakšno je tedaj narodno, družabno življenje na Prevaljah. Naj javnost izve, da na žalost popolnoma razdrapano in še več. — Zakaj in kako to, bi kdo vprašal; ne dobiš odgovora in vtis sem dobil, da je nekdo tukaj sakrosankten.

Iz Prevalj tedaj se je oglasil pisec, velika senzacija. Povedal nam je, da je bližnja in daljna okolica gnila. Iz rok v roke je šla ta radovedna številka Pohoda, ki je prinesla članek in vsak je potrdil, da je pisec članka storil dobro delo. Ker se je dopisnik iz Prevalj toliko ojunatil in načel vprašanje gnilobe, sem mišljenja, da o tem nadalje razmotriva, ter preskrbi zdravnika za operacijo, ker le to bi bil izhod k slogi v kateri je moč. Pri tem delu priporočam sledeče: Govori resnico, spoštuj poštenost in bodi značajan. Če se boš teh čednosti držal, bo prišla železna metla, ki bo temeljito osušila Holmec in Prevalje, ter z radikalno kuro izlečila vse take bolnike. Opazovalec.

Kranj

KAKO DOBIVAJO TUJCI SLUŽBE?

Vedno in vedno čitamo o množicah nepotrebnih tujcev, ki so zaposleni v tovarnah. Oblasti naj budno pazijo, da jih inozemski gospodje ne smešijo z raznimi trikmi, ki so nam dobro znani. Da pa tudi širša javnost izve o inozemskih iznigah, naj navedem samo eno netaktnost zaradi katere se množi kader naših brezposelnih.

Neko tukajšnje podjetje je rabilo strokovno izobraženo moč. V ta namen so dali v naše dnevnike oglas za dotično moč z brezsmiselnimi zahtevami. Akoravno je prišlo na oglas dovolj odgovarjajočih ponudb, so kmalu zgorele v peči. Nato je podjetje prosilo oblast za svojega sorojaka, specialista, z izgovorom, da Jugoslavija nima dovolj strokovno izobraženih moči, ker na oglas ni prišlo nič kakih ponudb. Poudariti pa moram, da se to dogaja pri vseh podjetjih, z redkimi izjemami.

Tem prevaram se mora napraviti konec, ker v nasprotnem se bo še pomnožil kader brezposelnih naših narodno zavednih strokovnih moči.

Tiskovni sklad: Franjo Bulc, Mirna 100 Din, N. N. kot sodna poravnava 100 Din, skupaj 9744 Din.

Poljanska dolina

POLITIKA NAPISOV.

V 11. številki »Pohoda« sem z zanimanjem čital dopis iz Guštanja in mojo pozornost je vzbudila tista Wendlova trditev, da je pri nas v Jugoslaviji še vse preveč politike napisov. H. Wendel ima prav in izgleda, da ima vedno bolj prav. Toliko, kolikor se napiše v naši državi, menda se nikjer drugod ne, namreč raznih statistik in poročil.

Ne vem sicer, kako je v drugih resorih, a v prosvetnem kar mrgoli teh rednih in izrednih poročil in statistik. Izgleda, da želi prosvetna uprava s tem urediti šolsko in izvenšolsko delo učiteljsstva, a s statistikami to ne bo nikoli doseženo. Pri čisto priprostitih ljudeh boš slišal modrost, da je papir potrpežljiv in pusti, da nanj napišeš kar koli. Zato pa s poročili ne bo doseženo nič, izpremeniti bi se morali ljudje. Potem bi šlo bolje brez poročil.

Ko je izšla naredba, menda samo v naši banovini, da mora vsak učitelj izpolniti polo o izvenšolskem delu in jo podkrepiti s potrdili, so učitelji, ki so pravi izvenšolski prosvetni delavci smatrali to reč za neprimerno, odveč in ponižno. Saj se tudi ne da vse tisto delo, ki ga ti pionirji prosvete vršijo, napisati na košček rubriciranega papirja. Vse tiste žrtve doprinesene v času, denarju, zdravju, kam naj se vse to napiše. Poznam učitelje, ki delajo v zakotnih vaseh in je šola pravi kulturni dom za vse občane. Središče vsega prosvetnega življenja, vsega gospodarskega napredka je učitelj. Z njim stoji in pade vse. Nima pa revež petnajstih družtev, da bi mu izdala potrdila o njegovem delu, še enega samega društva nima, ker je na osnovi šolskega zakona iz leta 1929. osredotočil vse delo v šoli, ker predobro se je zavedel, da bi postalo prvo društvo v vasi sporno jabolko, da bi se začeli trgati »liberalci« in »klerikanci«. Njemu pa je edino za napredek, za pravo, čisto nacionalno prosveto. In tak delaven idealist nima potrdila in njegova pola je prazna! On pa dela in gara v hribih, kjer je za vse: predavatelj, pevovodja, knjižničar, režiser, knjigovodja, piše privatna pisma polovici vasi, drugi polovici meri in računa les itd. Saj je nemogoče naštet, za kaj vse uporabijo učitelja v takem kraju.

Na drugi strani pa so mnogi taki, ki delajo idealnemu učiteljskemu stanu sramoto, nabrali cele kupe takih potrdil, da bi po njihovi poli sodeč, človek mislil, da ima opravka z najidealnejšimi kulturnimi delavci. Da, zgodilo se je celo, da je nekdo dobil potrdilo od društva, katerega niti član ni bil, samo zato, ker je pred leti igral na gosli na prireditvi dotičnega društva.

Mislil, da niso pole o izvenšolskem delu učiteljsstva prav nič posrečene in da napravi vsak, ki se na podatke teh pol opira, marsikdaj komu hudo krivico.

Za danes le to. En sam dokaz, da je politika pisanja zelo pomanjkljiva. Če bo treba, pa povem še katerega. Takih dokazov ne manjka.

Kočevje

Premoženjska uprava Kočevje že več let ni položila javnosti nobenega obračuna kot je to že od nekdaj običaj. Z ozirom na milijonske imovinske spremembe v tej upravi v zadnjih dveh, treh letih, dalje njeno še deviško industrijsko obratovanje, ogromen posek mestnih gozdov itd. ter različno šušljanje bi bila predložitev obračuna javnosti brez dvoma v javnem interesu, brez ozira na dolžnost predložitve.

O sanaciji Mestne hranilnice ter stanju javnih financ kočevskih sploh, sta predpreteklo nedeljo v gostilni pri »Hardetu« precej krepko, jasno in jedrnat debatirala dva kočevska veljaka, eden Nemec, drugi Slovenec. Navzoči so strme povzeli iz te debate

1) da je bilo ob času razpusta občinske slovenske večine v l. 1927. naloženih od Mestne hranilnice v Merkantilni banki 6—7 milijonov Din,

2) da je tvrdka A. Kajfež skupno z Merkantilno banko izstavila o tem dolgu priznavani notarski akt in da se je 6 milijonov Din takoj vknjižilo na prvo, deloma na drugo mesto,

3) da je izšla sodba, ki to hipoteko potrjuje kot veljavno,

4) da je za to hipoteko bilo ob času razpusta in predaje občinske uprave Mestne hranilnice itd.

Nemcem dovolj kritja ter torej ta denar ni bilo smatrati za izgubljen,

5) da je slovenska večina oddala l. 1927. Nemcem in nekaterim z njimi zvezanim Slovincem Mestno hranilnico, mestno občino itd. na višji ukaz v to svrhu, da oni napravijo bolji red in da celo stvar sanirajo,

6) da se je medtem tako saniralo in delalo red, da so obveznosti mestne občine kočevske ter mestnih davkoplačevalcev od takrat do danes narasle od 7 milijonov na bajeslovno vsoto 18—20 milijonov Din in

7) da se je premoženje, ki naj bi krilo prvotnih 7 milijonov Din, radi izsiljenega konkurza A. Kajfež razlezlo večinoma za stroške uprave konkurzne mase, stroške tožb, ovadb itd. ter da je vsled tega dvomljivo, če bo gori navedena hipoteka po 6 milijonov Din še zamogla biti plačana ali ne.

Kot rečeno je bil dvogovor obeh gospodov precej krepak, jednat in nadvse poučen. Par sličic iz njega prihodnjič.

Mestna hranilnica kočevska se brani izplačevati letošnje kratkoročne sodne pologe. Ali naj bo to uvod za pridobitev zaupanja, ki je prvi predpogoj sanacije? Pa ne samo, da noče izplačevati, še celo na drug račun le prepisati ni hotela sodno položene gotovine, dokler ji končno neki zagrebški odvetnik ni zapretil — s konkurzom. Da mora radi takega postopka zgubiti zavod sodne položbe in še marsikaj je jasno. Če pa je to v korist zavodu in mestu, je pa drugo vprašanje.

Koroške novice

SPORAZUM

Perkonikove besede ob priliki obletnice plebiscita so donele, kot bi bil zavel v vrstah Hajmatbunda nov duh, duh spoznavanja pravic, ki jih ima koroški Slovenec kot popoln državljani avstrijske republike in enakovreden deželan lepe Koroške ter se mu pripoznava, da sme imeti o pojmi jezika, kulture in narodnega udejstvovanja isto mišljenje kot ga imajo Nemci v Jugoslaviji. Pričakovati je bilo, da bo nemško prebivalstvo dobilo od gospodov okrog Hajmatbunda nove smernice za stališče napram slovenski manjšini.

Kmalu se je nudila ugodna prilika, da pokaže ta illegitima vrhovna oblast za slovensko ozemlje svojo preorientacijo tudi javno. Prvo nedeljo meseca novembra se je vršila na Gori pri Sv. Luciji slovesna otvoritev ceste Kotmara vas — Zoprač, prve večje ceste, ki se je v zadnjih letih zidala v plebiscitnem ozemlju in ki je bila res nadvse potrebna. Cesta, ki pelje na južnem pobočju Hur (Zadnice) skozi občine Kotmara vas, Bilčovs, Zgoranja Vesca, Skofiče in Logavas, veže te kraje na eni strani s Celovcem, na drugi z Vrbo, s središčem koroškega tujskega prometa. Poleg tega nudi na celi svoji črti krasen razgled na Rožno dolino in na Karavanke ter Julijske Alpe. Stroški za zidavo te ceste so znašali okrog 600.000 S in so se krili iz plebiscitnega fonda, v znesku 3 milijonov S, ki ga je podarila zvezna vlada oktobra 1930 za plebiscitno ozemlje. Cesta je bila na dan otvoritve lepo okinčana in slavoloki so nosili slovenske in nemške napise. Slavnostni odbor, sestojč iz županov zainteresiranih občin, si je zamislil spored, pri katerem bi prišel poleg uradnega dela tudi slovenski življenjski do veljave. Zadnji dan pred otvoritvijo pa se je brez vednosti odbora vzdala na kraju slovesna nemška plošča z naslednjim napisom:

»V spomin na osvobodilne boje 1918—1920 je bila ta razgledna cesta sezidana v l. 1930—1932.« Slovensko prebivalstvo, ki je prihitelo na ta kraj, da s svojim obiskom pokaže svoje zadovoljstvo in svoje veselje, je vpričo te nesramnosti odšlo in slovenski del sporeda je izostal.

Nehote se moramo vprašati, ali so nemški napadali boji v letih 1918—1919 odločevali o pripadnosti slovenske Koroške k Avstriji? Ali so tiste roparske tolpe, ki so po nedolžnem prelivale slovensko kri, pobijale slovensko inteligenco in uničevale slovensko narodno premoženje, bile tisti faktor, pred katerim se je klonil ves svet in radi katerega je pripadla Koroška Avstriji. Najbrž so

gospodje okrog Hajmatbunda pozabili, da so plebiscitni boji nehali, ko je stala jugoslovanska vojska na Gosposvetskem polju v zavesti, da je to njeno ozemlje, iz katerega ga nihče ne sme odgnati. Odšla je sama v prepričanju, da bo pravica odločevala o pripadnosti slovenskega Korotana.

Up po sporazumu med Slovenci in Nemci pa je splaval po vodi. Ob novi cesti pa stoji nov znak nemške nesramnosti!

VOLITVE V KOROŠKO KMEČKO ZBORNICO!

V nedeljo, dne 20. novembra so se vršile prvič volitve v novoustanovljeno kmečko zbornico, ki prevzame s prihodnjim letom posle, ki jih je dosedaj izvrševal deželni kulturni svet. Skozi celih 30 let je ta obvladal poljedelsko gospodarstvo cele dežele in kot domena landbunda, stranke grofov in baronov ter zavetišče slovenskih renegatov, udejstvoval po celi deželi gospodarski režim te stranke. Namenoma je zanemarjal gospodarski procvit slovenskega ozemlja — padlo je na stotine slovenskih posestev v roke nemških veleposestnikov — Slovenci pa so morali ali služiti hlapca pri grofu ali pa se preseliti in množiti vrste predmestnega proletarijata. Bojkotiral je vsako kulturno in gospodarsko delovanje slovenskih organizacij, naseljeval v slovenskem ozemlju v zadnjih letih rajhovske priseljence, ki se rekrutirajo iz obuboženega nemškega plemstva in skrahiranih inteligentnih eksistenc, in jim šel v vsakem oziru zelo na roko.

Volilni boj, katerega so se Slovenci udeležili pod imenom »Kmečka Zveza«, je bil predvsem na slovenskem ozemlju zelo hud. Na inicijativo Hajmatbunda so se pripadniki različnih nemških strank združili na eno kandidatno listo, da bi s tem zloмили premoč zavednih Slovencev. Občinske volilne komisije so na različne načine skušale oslabiliti vrste slovenskih volilcev, in tako zakriti resnično silo slovenskega kmeta. Toda Kmečka zveza je jasno povedala resnico o poljedelskem gospodarstvu v slovenskem ozemlju in razkrinkala zločinske načrte Landbunda. In uspeh tudi ni izostal. Za Kmečko zvezo je oddalo 2572 posestnikov in najemnikov svoje glasove in so s tem pridobili tri sedeže v kmečki zbornici. V okrajnih odborih, ki so razdeljeni po sodnijskih okrajih, so dosegli v Pliberku, Doberli vasi, Borovljah in v Rožeku absolutno večino, v velikovškem, celovškem in beljaškem okraju pa krasno zastopstvo. V pliberškem okraju zasedajo od 6 mest 5, v doberlavaškem od 10 mest 6, v boroveljskem od 7 mest 5, v rožeškem od 7 mest 4, v celovškem od 12 mest 2, v velikovškem od 12 mest 3 in v beljaškem od 12 mest 2. V pliberškem so dobili Slovenci od 500 glasov 350, v doberlavaškem od 1050 glasov 580, v boroveljskem okraju od 550 glasov 350, v rožeškem okraju od 650 glasov 370, v velikovškem od 1000 glasov 250, v slovenskem delu celovškega okraja od 1200 glasov nad 400 in v slovenskem delu beljaškega okraja od 1000 glasov 300 glasov.

Pri volitvah v krajevne zastope, v katere se je volilo v vsaki občini 6 mandatorjev, je zasedla Kmečka Zveza v občini Sele vsa mesta, v občinah Bistrica pri Pliberku, Blato, Globasnica, Bela, Svetna vas, Sv. Jakob v R., Loga vas, Bilčovs, Libuče, Šmarjeta v R., in v Hodišah je dosegla absolutno večino in v drugih občinah krasno zastopstvo.

Slovenski kmetje se veselijo zmage, ki so jo dosegli in osvobojenja iz rok landbunda, najhujšega sovražnika; zavedajo pa se tudi pomembnosti svojega delokroga in velikanske odgovornosti napram svojim volilcem in celi slovenski narodni manjšini.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Veseli vinograd. R. Z. Naše stališče o zadevi uprizoritve smo naznačili v 11. števil. našega lista. Z naknadnimi korekturami smo se deloma zadovoljili, čeprav bi gledališka uprava lahko izpustila še nekatere netaktnosti. Naša borba je bila s tem likvidirana. Pri zadnjih nedeljskih nemirih v dramu niso bili udeleženi nacionalisti, to pa zato ker se je borba prenesla na čisto osebno polje. Našega največjega sodobnika Otona Zupančiča homo bratili proti vsakomur. Toliko v pojasnilo.

Lepaki in knjigarne. Dr. I. L. »Pohod« odklana najenergičneje vsako sumničanje o poreklu lepakov na izložbah knjigarn. Zdi se, da so hoteli nekateri s takim otročjim ponašanjem samo osmešiti naš pokret. Za enkrat se jim ni posrečilo. Na zadevo se bomo po možnosti še vrnili.

Nacionalni obraz Prekmurja

(Dopis iz Turnišča)

Prekmurje je najsevernejši del Jugoslavije, skromna ostalina nekdanje slovanske Panonije. Madžari bijejo na svoje zgodovinsko pravo in si ga laste. Naše zgodovinsko pravo pa je starejše, ker je prebivalstvo našega rodu in krvi. Samo neznan pas ob vzhodni meji govori madžarsko; v tem je vključena tudi Dolnja Lendava. Povsod drugod živi naš rod, le Murska Sobota je narodnostno mešana. Nemci, kovači so pomadžarjeni Slovani, nekaj je tudi Židov. Sicer pa mesto ne daje lica deželi, niti pravice do nje. Mesto je sejmšče s stojnicami tujih kramarjev. Od vseh vetrov je nanešeno prebivalstvo. Stojnice se lahko podero in tuje sejmšče izgine. Dežela pritiče narodu, ki obdelujejo zemljo in je vanjo vkoreninjen.

Po naravnem pravu je ta pokrajina naša. Čigava pa je po duhu in zavesti?

Prekmurje je konservativno, zvesto vdano tradiciji. Novotarij ne sprejema in ne posnema rado. Osamljenost, v katerem je prebivalstvo živelo, mu je vcepilo lokalno orientiranost. Politične in širše nacionalne preteklosti do osvoboditve ni imelo.

Zaradi teh lastnosti je ljudstvo ohranilo svoj jezik in narodne običaje kljub madžarizaciji. Prave nacionalne zavesti pred osvoboditvijo ni bilo, vsaj v večini mase ne. Redek posameznik je morda nosil v sebi nekoliko jasnejšo zavest. Narodnostni čut je živel podzavestno. Kulturni stiki z ostalimi Slovenci so bili prav rahli, političnih sploh ni bilo. Prav za prav teh stikov ni niti smelo gojiti, ker je bil raznarodovalni teror brezobziren. Zato ni poznalo Prekmurje pred letom 1919 nobenih narodnih organizacij.

V pozni dobi madžarizacije se je pričela narodna zavest, kolikor je je sploh bilo, močno krhati. Na vaseh so živeli eksponenti madžarstva, največ učiteljstvo; šola je bila izključno madžarska. Po trgih se je bohotala ohola gospoda, ki je tlačila ponos našega, od zemlje in dela zamazanega človeka. Tuja veleposestva so se šopirila tod, ki jim je naše ljudstvo tlačnilo. Spričo tega stanja je

naš človek moral obupati nad samim seboj in izgubiti vero v samega sebe. Madžarska govorica je bila govorica velike gospode; kdo ne bi je posnel? Ista gospoda je terjala od preprostega naroda spoštovanje in vdanost, kakršne drugi Slovenci nismo poznali. Še danes, po 14 letih se ljudstvo ni popolnoma otreslo hlapčevskega duha.

V tem bednem položaju ni bilo od nikoder pomoči. Božja beseda se je še izpričevala v materinem jeziku, izdajale so se tudi nekatere nabožne knjige, med temi koledar, ki je vzpodbujal k ljubezni do narodnega jezika. Vse to pa ni zadostovalo, da bi se mogla narodna zavest vzdržati, še manj, da bi napredovala. Po tisočletni zaslužnosti so bili skorajda vsi ljudje uverjeni, da je krona svetega Štefana tista, ki ji morajo biti zvesti in vdani.

V to nepripravljenost je padlo osvobođenje. Prav za prav lahko rečemo, da ni bil pripravljen nihče, ne osvobodjenec ne osvoboditelj. Osvobodjenec je gledal osvoboditelja bolj ali manj kot tujca; osvoboditelj pa se ni vživel v dejansko stanje ljudstva na podlagi katerega bi zgradil točni načrt bodočemu delu za restavracijo že skoraj izumrle narodne zavesti. V te kraje so prihajali posebno spočetka tudi nekvificirani ljudje, mladiči brez življenjskih, vzgojnih ter organizatoričnih izkušenj. Morali bi priti le resni možje, ki bi premislili vsak korak in ki bi poiskali še zdravi temelj ter nanj pričeli zidati.

Drugo veliko zlo, ki je zavleklo narodno prebujenje prekmurskega ljudstva, je bilo strankarstvo. To ljudstvo bi se moralo utrjevati v narodnih idealih; mesto tega pa so se netile strankarske strasti.

Toda pustimo grehe! — Ob vzhodu svobode se je razprostirala tod deloma ledina, deloma s tujo roko obdelana in z ljujko posejano polje.

Ledino je mogoče preorati in tudi ljujko izruti. Čas in delo bosta rešila oboje. Tretja ovira, ki je zaustavljala in še zaustavlja napredovanje

narodne miselnosti je prav tisti konservativizem, ki je ohranil ljudstvu materin jezik. Novo je tuje, zato odbija. Globoko je vkoreninjeno mnenje, da se človek pri stari peči najbolje počuti in najbolj ogreje. Državotvorni nacionalizem je ljudstvu nekaj povsem novega. Spomin mu uhaja v preteklost in vse, kar pride novega, gleda z neko skepsjo.

Ne moremo reči, da prekmursko ljudstvo ne sledi nacionalnemu življenju. Vendar se zdi, da je to brez globljega doživljanja, da ne prihaja iz nuj državotvorne zavesti, temveč da je le bolj posledica neke uhogljivosti.

Poosvoboditvena politika domačinov je stremela za tem, da se prepusti narodno delovanje domačim faktorjem. Vzniknil je nekak avtonomizem, vsaj duhovni, če že ne politični. Zato je prišlo do navzkrižij med domačimi in prišleci. Zdaj je to v večini že izumrlo. Največ je k temu pripomogel zamah nad strankarstvom. Ljudstvo se je pomirilo in se oklenilo mirnega bratskega sožitja z vsemi, ki tu žive in delajo.

Večji kot greh krajevne domače politike, je bil ta, da se je propagiralo mirno sožitje z Madžari, kakršnega ti pred osvobođenjem niti z daleka niso poznali. Prav zato je ostanek nekdanj gospodujoče madžarske gospode še dolgo gledal tako domačine kakor priseljene Jugoslovane od zgoraj navzdol.

Kakšen je torej nacionalni obraz Prekmurja? Mlad in obetujoč, a še brez resnih moških potez, brez ognja v očeh. S starejšim rodod bo izumrl spomin na žalostno preteklost, mladi pa bo vžgan s plamenom domovinske ljubezni in narodnega ponosa. Njiva nacionalnega dela še ni doorana in ne dovolj globoko prekopana. Nesebičnih in neutrudljivih delavcev potrebuje.

Hvala domačinskemu čutu in zavesti, ki sta ohranila ljudstvu jezik in narodno dušo! S tem je dan temelj, na katerem bo vstala nova zgradba. Priznanje vsem onim, ki so v težkih časih tuje nadvlade nesli lučko skozi vetrovje.

Novi čas pa zahteva ognja.

Pred štirinajstimi leti

(11. XI. 1918. — Dan premirja.)

Strahovito je udarjal generalisimus Foch na nemške armade jeseni l. 1918., druga za drugo so se rušile obrambne črte in nič ni moglo več zadržati junaškega pohoda zavezniških armad. Cesar Viljem pa je storil to, kar še noben vojskovodja. Prepustil je armado in državo njeni usodi ter strahopetno zbežal čez mejo. In tako se je zgodilo ono, o čemur se Nemcem še mesec dni poprej niti sanjalo ni: morali so prositi za premirje, da preprečijo popolno uničenje svoje armade.

Brezlično se je nemško vrhovno armadno vodstvo dogovorilo s francoskim glede prihoda nemških parlamentarcev v francoski glavni stan.

V vasi Haudroy, ki šteje le nekoliko hiš in leži ob cesti iz Capelle v Rocquigny (département du Nord), je v četrtek 7. novembra 1918. ob 21. uri došlo pet nemških opolnomočenih delegatov k francoskim prednjim stražam z namenom, da zvedo iz ust vrhovnega poveljnika zavezniških armad, generala Focha, pogoje, ki jih stavlja zavezniki in Zedinjene države za premirje.

Nemci in Francozi so v dotičnem odseku fronte dobili popoldne povelje prenehati s streljanjem. Trobente so dale obema armadama znak: »Ustavite ogenj!« in polagoma so obmolknili topovi in puške.

Bilo je slabo novembrsko vreme. Vladala je gosta megla, in ceste, razorane od izstrelkov, so bile zelo blatne. Naglo je tisti dan legla noč na zemljo, a nemških parlamentarcev ni bilo od nikoder. Častniki, ki jih je poslalo vrhovno zavezniško poveljstvo, da sprejmejo Nemce, so odšli v bližnjo vilo, da tam počakajo.

Šele ob devetih zvečer se je pred sprednjimi stražami začelo nekaj svetlikati. Tu so ležali na mokrih tleh utrujeni od štiridnevne bitke, a pozorni do skrajnosti vojaki 3. čete 171. pehotnega polka v svojih blatnih uniformah, možje in fantje, doma z meje, iz helfortske okolice.

Svit je prihajal od avtomobilskih reflektorjev, ki so pregnali meglo in noč. Bili so nemški avtomobili. V luči žarometov je vihrala na hladilniku prvega voza ogromna bela zastava, običajni prapor parlamentarcev. Trobentač, ki se je vozil v tem vozu, je trobil. Francoski častnik, ki je poveljeval oddelku, mlad kapetan, star šele 25 let, po imenu Lhuillier, je stopil na cesto v luč reflektorjev in dvignil roko. V tem trenutku so zaškrtele zavore avtomobila in ustavil se je... Od treh avtomobilov je imel eden tudi enako veliko belo zastavo.

Iz enega je izstopil nemški general v paradni uniformi s kupom bleščečih se redov na prsih. Približal se je kapetanu Lhuillierju ter se mu predstavljal:

— Général de Winterfeld, de la mission des parlementaires allemands.

Popolnoma je obvladal francoski jezik, pa saj se ga je imel tudi časa učiti, kajti bil je pred vojno več let vojaški ataše pri nemškem poslanstvu v Parizu.

— Gospod kapetan, je nadaljeval, oprostite nam, prosim, našo zamudo. Vzrok so predvsem skrajno slabe ceste. Dovolite, da vam predstavim parlamentarce, ki me spremljajo.

— Gospod general, mu je odvrnil kapetan Lhuillier, nisem opolnomočen, da vas uradno sprejemem. Izvolite zopet sesti v vozove in mi slediti.

To je bila prva slika priznanega in sprejetega nemškega poraza: ta general, posut s križci, pravi tip nadutega nemškega junkerja, stoječ pred 25 letnim francoskim kapetanom, zastopnikom onih stotisočev, ki so s svojim junaštvom pripomogli do francoske zmage... in kot gledalci tega prizora nekaj umazanih in blatnih vojakov, ki so se naslanjali na svoje dobre puške in mitraljeze in molčali... a jim je brez dvoma moralo srce biti močnejše.

Na kapetanovo povelje je sedel v prvi avto mesto nemškega trobentača francoski, korporal Sellier. In v temno noč so doneli veseli in zmago-

slavni zvoki francoske fanfare. Iz vseh strani so prihiteli vojaki preko polj k cesti in gledali, kako so ob zvokih francoske trobente počasi mimo vozili nemški avtomobili. Iz vseh strani se čuje navdušeni klic: »Vive la France!«

Pred vilo Pâques se avtomobili ustavijo. Tu pričakuje Nemce polkovnik Bourbon-Busset, General Winterfeld izstopi in se mu predstavi. Isto stori polkovnik. Nato predstavi general druge članice nemške misije, začeni z »njegovo ekselenco« Erzbergerjem.

Polkovnik vodi Nemce v vilo skozi dve sobi v salon, kjer sedijo, da se pogovore podrobno o nadaljnjem potovanju v francoski glavni stan. Čudna ironija usode, da visi baš v tem salonu slika Napoleona, zmagalca Nemcev pri Jeni, v uniformi gardnih grenadirjev.

Pogovori se vrše hladno, a prijazno. Dogovorijo se, da ostanejo nemški avtomobili v vasi, in da bodo potovali parlamentarci naprej v francoskih avtomobilih. To se izvrši takoj in eno uro pozneje dospejo Nemci v vas Homblières, kjer so jim pripravili skromno, a dobro prenočišče v hiši, kjer so še pred nekaj tedni stanovali nemški oficirji.

Francoski vojaki servirajo Nemcem večerjo iz bližnje oficirske kuhinje: juho in gnjat z rižem. Ko prinesejo kavo na mizo, pride pozdravit odposlanec nemškega cesarstva general Debeney z generalom Hucherjem, šefom svojega štaba, in se oprusti radi skromne večerje. Nato sedeta in se z vprav francosko prijaznostjo menita z gosti nad eno uro.

Ob pol dveh zjutraj se odpeljejo gostje naprej v Tergnier, kjer jih čaka posebni vlak, da jih povede v glavni stan poveljnika Focha. Nekaj razdvojenih vojakov na postaji so bili edini gledalci prihoda nemških parlamentarcev.

Tako se je pred štirinajstimi leti odigral prvi prizor nemške kapitulacije.

P. V. B.